

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av SOU 2024:91 Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk [LI2024/02430]

Sammanfattning

Länsstyrelsen har ombetts lämna synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Länsstyrelsen välkomnar ett underlättat regelverk för den enskilde markägaren. Det är dock viktigt att regelförenklingar inte får till konsekvens att markägare genomför åtgärder som inte är förenliga med annan lagstiftning. Detta innebär att regelverket som styr brukandet av skogen som resurs behöver vara tydligt och förutsägbart, samt att den enskilde markägaren behöver ha god kännedom om sin skog.

Länsstyrelsen finner att flera förslag i delbetänkandet förutsätter tillgång till kunskapsunderlag, information, definitioner och tydliggöranden samt medel till nya ersättningsformer, som idag saknas. Det saknas även konsekvensanalyser inom flertalet väsentliga områden. Detta sammantaget innebär en risk för att konflikterna i skogsbruket fördjupas, att värdefulla natur- och kulturvärden går förlorade, att rekreations- och friluftslivsvärden utarmas och att rennäringens rättigheter åsidosätts. Det finns även inkommande EU direktiv, såsom avskogningsförordningen och miljömålsberedningen, vars processer delbetänkandet behöver harmoniseras med.

Länsstyrelsen tillstyrker:

- Förslagen om förkortad tidsfrist för underrättelse om avverkning av produktionsskog som tidigare varit föremål för avverkning.

- Förslaget om ändrad domstolsprocess för att effektivisera och korta handläggningstiderna vid överklaganden,
- utredarens resonemang kring ny ersättningsmodell,
- att nuvarande arealgräns för underrättelse kvarstår på 0,5 hektar,
- förslaget om att den enskilde markägaren inte ska bära alla kostnader för den kunskap som krävs enligt miljöbalken,

Länsstyrelsen lämnar även synpunkter kopplat till samråd enligt miljöbalken.

Länsstyrelsen avstyrker:

- förslaget om förkortad tidsfrist vid avverkning av självföryngrad skog och kontinuitetsskog samt föreslår att det inför tillståndsplikt för avverkning av kvarstående naturligt föryngrade skogar, urskogar och fjällskog inom fjällskogsregionen.
- utredningens förslag om minskade krav på underrättelser för skogsbilväg/traktorväg, skogsgödsling m.m.
- förslaget att samla artskyddet i skogsbruksärenden hos Skogsstyrelsen.

Länsstyrelsen lämnar närmare synpunkter och inspel gällande förslagen under respektive avsnitt nedan.

Avsnitt 4 – EU rättsliga och internationella regelverk som ställer krav på tillsyn

Regelförenklingar för markägare som bedriver skogsbruk är positiva förutsatt att förändrade regler i skogsvårdslagen inte suboptimerar och medför merarbete eller en ökad risk att markägare (enskilda såväl som bolag) genomför åtgärder som inte är förenliga med annan lagstiftning.

Regelförenklingar som bygger på ökad egenkontroll behöver vara tydliga och förutsägbara för den enskilde, så att det är lätt att göra rätt. Erfarenheter från andra sektorer som infört egenkontroll visar på ett ökat behov av information och rådgivning till den enskilda i samband med att etablerade arbetssätt förändras. Ett behov som kan bestå flera år efter införda förändringar.

Länsstyrelsen konstaterar att:

- Det saknas en konsekvensanalys av förslagets påverkan på utvecklingen för biologisk mångfald i skogslandskapet. Länsstyrelsen menar att en konsekvensanalys är nödvändig då det i dagsläget är svårt att uppnå nationella och internationella mål för biologisk mångfald på det sätt dagens skogsbruk bedrivs (se Skogsstyrelsens uppföljning av miljömålet för Levande skogar).
- Det saknas en konsekvensanalys för hur föreslagna lagförändringar påverkar nödvändig vattenhänsyn utifrån ett avrinningsområdesperspektiv.
- Det saknas en konsekvensanalys avseende skador på forn- och kulturlämningar i skogslandskapet.
- Det saknas en konsekvensanalys av hur ytterligare avreglering av skogsbruket kommer att påverka samernas rättigheter och fortsatta möjligheter att bedriva rennärning inom framför allt inom vinterbetesområdet.
- Det saknas en konsekvensanalys av hur utredningens förslag påverkar möjligheten att nå Sveriges åtaganden inom klimatpolitiken. Mot bakgrund av Miljömålsberedningens förslag till styrmedel och åtaganden för hur Sverige ska kunna leva upp till sitt EU-åtagande vad gäller nettoupptag i LULUCF och bevarande av biologisk mångfald behöver detta analyseras.

Avsnitt 5 – Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Länsstyrelsen välkomnar regelförenklingar som underlättar för den enskilde skogsägaren. I utredningen saknas en lista över samrådspliktig verksamhet vilket innebär att det är svårt att bedöma konsekvenserna av förslaget. För att förslaget ska kunna genomföras krävs en förutsägbarhet för den enskilde och det måste vara tydligt vad som är samrådspliktigt eller inte. Länsstyrelsen ser ett behov av nationella och regionala utbildningsinsatser för att tydliggöra i vilka situationer en anmälan för samråd krävs.

I Jämtlands län utgör den absoluta merparten av dagens avverkningsanmälningar av äldre kontinuitetsskogar för vilka det även fortsatt kommer att råda samrådsplikt. Länsstyrelsen finner det vara av stor vikt att urskog, naturligt föryngrad skog och fjällskog

samt annan skog med höga naturvärden till exempel kontinuitetsskogar, finns tydligt utmarkerade i en nationell/regional karttjänst. Alternativt att det tas fram en karta över "kulturskog", dvs triviala produktionsskogar som sedan tidigare varit föremål för trakthyggesbruk och där chanserna för höga naturvärden är låga och där ny föryngringsavverkning kan ske efter underrättelse.

Kartan över inkomna underrättelser om avverkning och anmälan om samråd för skogsbruksåtgärd behöver synliggöras och publiceras på webben. Detta för att myndigheter och kommuner ska kunna reagera på åtgärder som inte är förenliga med pågående fysisk planering eller planerade områdesskydd eller förutsätter föregående prövning gällande annan lagstiftning än skogsvårdslagen såsom Natura 2000, biotopskydd, vattenverksamhet etc.

Länsstyrelsen ser också ett behov av att definiera "väsentlig ändring av naturmiljön" i förordningstext i miljöbalken eller i förordningen om anmälan för samråd eller i särskild förordning likt i dag finns för jordbrukssektorn.

Avsnitt 6 Arealgräns för krav på underrättelse

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag.

Avsnitt 7 Övriga åtgärder med krav på underrättelse

Länsstyrelsen tillstyrker i huvudsak utredningens förslag.

Förslaget om att byggande av skogsbil- och traktorvägar kortare än 300 meter bör undantas från samråd bottnar i Skogsstyrelsen föreskrifter kopplat till upprustning av befintliga vägar. Etablering av en ny väg innebär i normalfallet, enligt länsstyrelsen, ett större ingrepp än upprustning av en befintlig väg och det finns risk att skyddsvärd natur kan påverkas negativt. När det gäller skogsbilvägar bör därför underrättelse fortsatt gälla för byggande av nya skogsbil- och traktorvägar längre än 100 meter.

Avsnitt 9 – Hantering av underrättelser om skogliga åtgärder

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om en kortare tidsfrist (10 dagar) för underrättelse om avverkning av trivial

produktionsskog utan höga naturvärden, som sedan tidigare varit föremål för trakthyggesbruk.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om kortare tidsfrist vid avverkning av självföryngrad skog och kontinuitetsskog samt föreslår att det införs tillståndsplikt för avverkning av alla kvarstående naturligt föryngrade skogar, urskogar och fjällskogar inom fjällskogsregionen.

Avsnitt 10 – Kostnadsfördelning för kunskapsinhämtning

Länsstyrelsen tillstyrker föreslagen ändring av kostnadsreglering för "kunskapskravet" i miljöbalken.

Avsnitt 12 – Tillsynen över artskyddsfrågor i skogen

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att prövning av artskyddsdispens för skogsbruksåtgärder flyttas från Länsstyrelserna till Skogsstyrelsen.

Att flytta prövning av artskyddsdispenser från Länsstyrelsen till Skogsstyrelsen kan underlätta för den enskilde markägaren i kontakten med myndigheter inför en skogsbruksåtgärd. Vid prövningen av frågor om artskyddet är dock inte skogsvårdslagstiftningen relevant utan prövningen sker mot artskyddsförordningen.

Att särskilja vilken myndighet som prövar frågan om artskyddsdispens beroende på vilken åtgärd som planeras kan innebära en risk att helhetsbedömningar över ett landskapsperspektiv går förlorade i de områden där flera typer av verksamhetsutövare använder marken. Det kan också innebära svårigheter för de prövande myndigheterna att få tillräcklig kunskap för att kunna bedöma kumulativa effekter.

I syfte att myndighetsutövningen ska bli tydlig och enkel för den enskilde, samt effektiv för det allmänna, förefaller det lämpligt att frågor om artskydd prövas av en myndighet. Länsstyrelsen har redan upparbetade rutiner och bred kompetens gällande prövningar om artskyddsdispenser oavsett planerad åtgärd eller verksamhetsutövare. Länsstyrelsen kan därför anses vara lämplig att även fortsättningsvis hantera dessa frågor.

Avsnitt 13 Domstolsprocesser

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag.

Avsnitt 14 Ersättningsmodell

Länsstyrelsen i Jämtlands tillstyrker förslaget om ersättningsfrågan till skogsägare.

För att uppnå ambitionen om att markägare som inte får eller vill bruka sin skog eller som äger skog som behöver bevaras för att uppnå internationella mål inom bland annat EU ska erhålla ersättning måste Länsstyrelserna erhålla ökad medelstillsdelning för intrångsersättning för frivilligt formellt skydd av skog. Länsstyrelsen ser positivt på förslaget gällande införandet av en ny skyddsform *skogsmarksskyddsområde*. Länsstyrelsen har i dagsläget små möjligheter att hantera ersättningsfrågan i dessa ärenden. För att regeringens ambitioner ska ges en praktisk betydelse behöver anslaget utökas i enlighet med naturvårdsverkets och fjällänens äskanden i budgetunderlaget för 2026-2028.

Ersättning för markägare som nekas avverkning bör breddas till att även gälla skog som markägaren är förhindrad att avverka på grund av risk för människors säkerhet till följd av risken för ras, skred och slamströmmar. Detta är en angelägen fråga inom av Sveriges Geologiska Undersökning (SGU), Statens Geotekniska Institut (SGI) eller Länsstyrelsen utpekade riskområden inom ramen för arbetet med klimatanpassning och översvämningsdirektivet.

Övriga synpunkter

Länsstyrelsen finner det vara nödvändigt att harmonisera ikraftträdandet för att synkronisera Skogsvårdslagens bestämmelser med införandet av

- Miljömålsberedningens krav på skydd av kvarvarande naturligt föryngrade skogar, urskogar och fjällskogar för att klara internationella krav på kolinlagring m.m. enligt förordningen för markanvändningssektorn (LULUCF),
- Avskogningsförordningen (EUDR) krav på spårbarhet av virke samt bestämmelser som motverkar avskogning och skogsförstörelse gällande urskog/naturligt föryngrad skog,

Länsstyrelsen finner att flera förslag i delbetänkandet förutsätter tillgång till kunskapsunderlag, information, definitioner och

tydliggöranden samt medel till nya ersättningsformer, som idag saknas. Detta sammantaget innebär en risk för att konflikterna i skogsbruket fördjupas, att värdefulla natur- och kulturvärden går förlorade, att rekreations- och friluftslivsvärden utarmas och att rennäringens rättigheter åsidosätts.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung med enhetschef vid naturvårdsenheten Olov Hallquist som föredragande. I den slutliga handläggningen har även länsråd Susanna Löfgren samt enhetschef vid landsbygdsenheten Malin Rosenquist medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.